Glasul monahilor

Revistă de înnoire duhovnicească a Mănăstirii „Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavriil"
Petru Vodă
Anul II - Nr. 7 (9) - Iulie 2004

De vorba cu părintele Iustin

- Părinte, ştim că de la Sfântul Simeon Noul Teolog încoace povăţuitorii duhovniceşti se tot împuţinează; astăzi, când suntem martorii unei mari secătuiri duhovniceşti, cum mai recunoaştem un povăţuitor duhovnicesc? Sfinţii Calist şi Ignatie Xantopoulos indicau trei criterii: să fie înalt la înţelegere, smerit la cuget şi blând în toată purtarea...

- Este greu de găsit, dar nu-ţi trebuie prea multă bătaie de cap ca să recunoşti un povăţuitor duhovnicesc. Cel care caută cu adevărat un povăţuitor duhovnicesc, la momentul potrivit, îl va simţi. Sufletul simte cui trebuie să i se încredinţeze, căci Dumnezeu este Cel Care pune în inimă dragostea faţă de cel căruia ţi-a rânduit să îi urmezi. Eu abia aşteptam să ies din temniţă numai ca să-l văd pe Părintele Paisie Olaru. Ardea inima în mine să-l văd, astfel încât, după eliberare, am mers direct la chilia Părintelui Paisie, aşteptând două zile la uşă ca să mă primească la spovedit. De aici înainte, timp de opt ani nu m-am mai despărţit de povăţuirea caldă a Părintelui Paisie. Mă trimisese mai întâi la Părintele Cleopa, însă la el nu am simţit atâta odihnă sufletească, deşi, după 16 ani de închisoare, începuse să răsfoiască cărţi groase de canoane. Relaţia dintre ucenic şi duhovnic este foarte puternică şi în numele ei se pot face multe minuni. Însă nu este suficient ca povăţuitorul să fie cercat, ci să fie şi în acelaşi duh cu ucenicul.

-Părinte, dar ce aţi învăţat cel mai mult de la Părintele Paisie?

Smerenia şi dragostea lui faţă de aproapele. Era de o căldură şi tandreţe sufletească rar întâlnite. Părintele Paisie era neîncetat neobosit cu oamenii, încât uita de sineşi.

-Este bine în zilele noastre să mai căutăm povăţuitori duhovniceşti?

- Este mai bine să dobândeşti tu puţină pricepere duhovnicească, căci vin vremuri când nu numai că nu veţi mai găsi îndrumător, dar nici măcar un cuvânt din Scriptură sau din Sfinţii Părinţi. Sfinţii Părinţi până acum recomandau povăţuirea după Sfânta Scriptură şi scrierile Sfinţilor Părinţi, însă vin vremuri când vor lipsi şi acestea.

-Dar până la vremurile acelea?

Până atunci să le învăţaţi pe de rost. În închisori aveam pururea în minte *Paraclisul Maicii Domnului* şi alte acatiste, care ne-au fost de mare ajutor. Adevărata rugăciune nu se face la mănăstire, chiar dacă dispune de toate condiţiile exterioare prielnice contemplaţiei şi rugăciunii. Noi, în închisoare, eram lipsiţi de frumuseţile acestui relief al munţilor Carpaţi, numai între patru pereţi, unde zeci de ani stăteai între ei şi nu vedeai raza soarelui prin crăpăturile zăbrelelor de la geam; iar dacă te urcai cumva să vezi o rază de soare, gardianul era la spatele tău şi-ţi dădea câte-o pedeapsă de cinci zile la arest sever, încât nu scăpai sănătos de acolo. Ei bine, suferinţa aceea era adevărata stare călugărească. La baza mănăstirii este suferinţa; vrei să trăieşti creştineşte, vrei să te apropii de Dumnezeu? Trebuie să te zbaţi să ajungi de la aceste laude pe care le face Biserica, să nu le mai spui prin simplu cuvânt, ci să le trăieşti prin căldura aceasta a harului şi să le transformi în duh, să dematerializezi acest cuvânt, pe care acum îl mai şi schimonosim silindu-ne să terminăm cât mai repede slujbele, să cântăm cât mai sacadat Sfânta Liturghie, unde ar trebui să uităm de orice grijă lumească.

Trăirea şi suferinţa trezeşte în monah rugăciunea. Respectarea regulilor şi rânduielilor, fără această trăire, naşte împrăştierea şi stinge duhul rugăciunii. Dumnezeu nu are nevoie să-i reciţi rugăciuni, ci vrea ca acest cuvânt să devină transparent.

-Dar Rugăciunea lui Iisus nu v-a fost de ajutor?

N-am spus rugăciunea aceasta, pentru că la puşcăria Aiudului, abia după vreo 2-3 ani s-a luat contact cu foşti deţinuţi, Virgil Maxim, Vasile Marin, Valeriu Gafencu şi alţii, care într-adevăr au cultivat rugăciunea inimii. Cea mai mare parte însă s-a bazat pe rugăciunea aceasta orală. Pentru că nu erau

numai deţinuţi politici de aceeaşi nuanţă; printre tinerii aceştia legionari erau şi de alte culori politice, care n-aveau habar despre viaţa creştină; şi nu erau pregătiţi pentru rugăciunea inimii, ei nu cunoşteau nici rugăciunea *Tatăl nostru.* Chiar miniştrii aceştia, cu care am stat un an şi jumătate, cum ar fi generalul Arbore, ministrul Mareş, care era ministrul comunicaţiilor - au fost nevoiţi să înveţe *Tatăl nostru* şi *Crezul,* un *Cuvine-se cu adevărat,* la 50-60 de ani.

-Ce ne puteţi spune despre vremurile grele prin care vom trece şi noi?

Ei, prin ce-am trecut noi, dar prin ce-o să treceţi voi! Acele vremuri deja le-aţi început. Spre deosebire de alte vremuri, va îngădui Dumnezeu vrăjmaşului să se atingă şi de suflet; va fi mai mult o prigoană psihologică şi nu vă veţi putea ascunde nici în crăpăturile pământului. Nu este uşor, sunt vremuri foarte grele. De exemplu, pe vremea marilor trăitori din Pustia Tebaidei, acolo nici miliţia nu intra, nici control de stat, nici finanţa nu intra, nici un control care să-i tulbure pe călugări. Erau de sine stătători şi atât de liberi, încât ei într-adevăr puteau să-şi ducă aşa, cu toată dragostea, nevoinţa lor. Însă, la ora aceasta, trebuie să lupţi, şi cu cel văzut, şi cu cel nevăzut; să lupţi cu tine, să lupţi cu lumea, să lupţi şi cu dracul. Diavolul – faci cruce - se mai depărtează, măi. Ăştia văzuţi nu se depărtează, ba te asaltează şi-ţi mai pun în cârcă şi altele; ba vine cu 666, ba vine cu cărţile de identitate, cu cardurile, cu tractorul, cu motorul, cu cipuri, cu radiaţiile, holocaustul - toate se răsfrâng asupra ta. De aceea credincioşii aceştia, de pildă, care vin din toată lumea înspre mănăstiri, sunt iarăşi un semn că toată lumea trăieşte în clocotul ăsta, în cazanul ăsta de fierbere de la un rău la altul. Iar călugărul, de bine, de rău trebuie să stea acolo, în faţa lor, să dea un sfat, o relaţie, să le citeşti o rugăciune şi să plece măcar câtuşi de puţin alţii de cum au intrat. Monahul trebuie să fie prezent şi să răspundă la toate aceste nevoi ale creştinului. Altădată nimeni nu-l deranja pe sfântul, pe cuviosul. Păi, câte pomelnice aveam noi acum 70-80 de ani la mănăstirea Durău sau la Secu? Te duceai la proscomidie, începeai slujba, tu, ca preot, înainte cu o oră, sunai la intrare în tochiţa metalică, toată lumea ştia că a intrat părintele la biserică. Paraclisierul deja era venit. Care este rânduiala paraclisierului? Intră în biserică, se închină, ia blagoslovenie de la strana arhierească, se duce şi se închină pe la icoane, la Maica Domnului, la Mântuitorul Hristos, întră în sfântul altar, face trei metanii la intrare, trei metanii la proscomidie şi cu frică de Dumnezeu începe să aprindă lumânările, cele două lumânări de pe sfânta masă, candelele. Era o scară cu trei trepte. Se urca părintele de canon săracul, sufla din greu, dar el voia să aprindă candelele în fiecare miez de noapte, să fie primul acolo când venea preotul slujitor. După aceea venea la stareţ, lua blagoslovenie de toacă şi de clopot şi Părintele stareţ de atunci nu dormea, era treaz, la apel, era în pravilă. Acuma are o maşină cu opt locuri, cu bagaj în spate şi-ntr-o dimineaţă se duce după sticle, a doua zi are nevoie de măturică, apoi de coada măturii şi tot se plimbă şi tot se plimbă, mai merge la o conferinţă, pe la examene şi printr-alte părţi, numai la biserică şi la utrenie nu-i. Şi paraclisierul n-are unde să se mai ducă, toacă săracul cu 25 de blagoslovenii de la... bec. Terminam de pomenit înainte ca să vină preoţii, dar acum sunt câte 3-4 mape de pomelnice numai într-o zi. De asemenea, ca să revin, nu erau atâtea nevoi şi atâtea boli. Acum s-au înmulţit bolile psihice, organice, demonizările. Apoi nu erau atâtea construcţii, atâtea vite, atâta lume. Pe lângă acestea mai sunt şi ispitele supratehnicii, sistemele acestea extraordinar de ascuţite care pătrund până în a-ţi cunoaşte şi gândul. Şi, când ţi-a prins gândirea, aici este şi partea sufletească. Iar când a intrat pe firul acesta Satana, nu mai este deloc uşor. Este o luptă împotriva sufletului. Acum nu vezi ce fac? Dacă vrei să ai un serviciu mai bun, trebuie să te înscrii în loja masonică, să te lepezi de Hristos. Şi, iată, acestea toate sunt încercări şi ispite şi greutăţi care ne fură de la adevăratele ţeluri ale trăirii noastre. Acestea aduc la zero, zero, viaţa duhovnicească

-Cum vedeţi reînvirea duhovnicească a monahismului?

Cu telefon mobil şi cu maşini luxoase... Aceasta se va petrece o dată cu reînvierea creştinismului. Monahismul este un mădular al creştinismului, care slăbeşte o dată cu acesta. Am ajuns la starea în care monahii s-au făcut precum mirenii, iar mirenii asemenea demonilor. Creştinătatea este foarte slăbită şi nu ştiu dacă se va mai îndrepta.

-Nici măcar după o nouă jertfă a creştinismului?

...dacă mai are sens. Totuşi, după mine, închisorile au fost temeliile de regenerare a creştinătăţii noastre. Adică ceea ce trebuie să urmărim este străduinţa de bună voie: să te pui pe post, să te pui pe priveghere, să te pui pe rugăciune şi să trăieşti în numele Domnului. Să se simtă prezenţa ta oriunde eşti. Aşa, mâncare - de trei ori pe zi, ascultare - dacă poţi lasă-l pe fratele - şi aşa mai departe...

-Care este motivul pentru care nu se mai

poate îndrepta viaţa duhovnicească?

Pentru că a slăbit dragostea între fraţi şi nu se mai poate înţelege om cu om. Şi, fără unitate, cum să mai reclădeşti ceva?

-Ce să facem ca să păstrăm dragostea şi unitatea dintre noi?

- Este nevoie de multă rugăciune, căci rugăciunea întreţine buna noastră înţelegere. Acum, însă, ne îngrijim mai mult de cele materiale decât de cele duhovniceşti, Înainte, forţele răului erau legate cu rugăciunile marilor trăitori; rugăciunea lor avea o mare putere. Şi încă n-a slobozit Dumnezeu puterea Satanei, căci lumea este nepregătită... Forţa diavolului stă în patimile şi relele noastre.

-Ce caracterizează mai mult monahismul actual?

Monahii de acum au o mare deficienţă în a se supune şi nu ştiu să se spovedească; nu se spovedesc sincer. Dacă ar spune călugărul adevărul la spovedanie, ar muri. Azi îţi cere blagoslovenie să se ducă până la Iaşi şi el ajunge până la Constanţa, pentru că ... tot era în drum. S-a banalizat şi relativizat mult virtutea ascultării. Călugării de azi nu mai au puterea să asculte de mai marii lor ca odinioară. S-a surpat raportul dintre ucenic şi povăţuitor şi de aceea a ridicat poate Dumnezeu darul acesta de la noi. Dar eu îi înţeleg; călugării din România sunt aşa dezordonaţi şi neputincioşi în a se supune unei ordini şi rânduieli, pentru că aşa sunt românii. Poporul român este împrăştiat din fire, iată nu mai avem nici dacul, nici creştinul de altădată; acum se căsătoresc negru cu alb, ortodoxul cu protestantul, catolicul cu africanul, ţiganul cu românul, încât firea, la un moment dat, structura psihologică, se schimbă. Tot acest amalgam de naţiuni dă naştere acestor răutăţi şi acestor blestemăţii pe care le avem în familiile noastre. Însă nu cred că sufletul trebuie forţat. Eu la mireni le mai spun câte un sfat, dar pe călugări îi las ca pe ei.

-Ce trebuie să facem să ne întărim credinţa şi să răbdăm toate cele ce vor veni asupra noastră? Şi cunoaştem din proorociile sfinţilor că, de vor răbda creştinii necazurile de pe urmă, vor fi mai mari decât cei dintâi. Iar Cuviosul Paisie Aghioritul îndrăzneşte să spună că „mulţi sfinţi şi-ar fi dorit să trăiască în vremurile noastre".

- Cugetând la moarte. Monahul şi creştinul nu are această însuşită datorie să fie gata de plecare? O are! Nu te interesează dacă trăieşti şi cum trăieşti... Din ce în ce oamenii sunt mai dificili şi mai cu scadenţe intelectuale şi putere de judecată. Ei, sunt multe de zis, dar iată că s-a făcut ora unsprezece şi acuşi bate de utrenie...

M. FOTINI